

На рівні окремої країни:

- відкритість економіки;
- частка зовнішньоторговельного обороту чи експорту у ВВП;
- обсяг зарубіжних інвестиційних потоків;
- обсяг міжнародних платежів тощо.

На рівні компанії:

- міжнародне зосередження надходжень від продажів та головних активів;
- внутрішньо фірмова торгівля та відповідні технологічні трансфери
- рівень використання комп'ютерних і комунікаційних технологій.

На рівні галузей:

- співвідношення обсягів зустрічної внутрішньогалузевої торгівлі до світового виробництва галузі;
- співвідношення обсягів інвестицій у галузь до загальносвітового обсягу інвестицій;
- коефіцієнт спеціалізації галузі, розрахований на основі співвідношення національної та міжнародної експортних квот галузі.

Процес глобалізації міжнародної економіки не оминає і Україну, яка поступово займає своє місце в системі нових міжнародних економічних відносин та активно впливає на всі аспекти економічного розвитку України.

Література:

1. Вікіпедія. Економічна інтеграція. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 28.02.2023).
2. Глобалізація як феномен сучасності. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2009/09/2/205852/> (дата звернення: 28.02.2023).
3. Глобалізація світової економіки URL: <https://buklib.net/books/30225/> (дата звернення: 02.03.2023).

ТНК ТА ЇХ РОЛЬ В СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Винник Б.Р.

*Науковий керівник: Осьмірко І.В., к.е.н., доцент
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди*

Питання впливу Транснаціональних корпорацій на світовий ринок викликає багато суперечок між економістами та політиками різних країн. Такий інтерес до себе вони спровокували неоднозначними наслідками своєї діяльності.

Сучасні ТНК досягли раніше небачених масштабів відносно свого розповсюдження, а разом з тим і нових масштабів економічного та політичного впливу. На долю ТНК припадає приблизно 2/3 всієї світової торгівлі, вони контролюють 1/3 світового промислового виробництва. Вони контролюють значну частину ринку зернових, тютюнових, лісоматеріалів, сирової нафти та

транспортних засобів. Ринкова капіталізація окремих деяких ТНК вимірюється сотнями млрд. Дол. США [1]. Саме ТНК визначають світове виробництво природної сировини, палива, електроенергії, інформації та світових інформаційних мереж, випуском сучасної техніки, транспорту та зброї. Транснаціональні корпорації зосереджують у своїх руках передових фахівців та керівників, займають лідируючі позиції у підготовці висококваліфікованих фахівців і керівників для власних потреб [2]. ТНК можуть також впливати на економічну політику країн. Вони здатні підкуповувати урядовців, для лобювання власних інтересів через вплив на законодавство, що може забезпечити їм перевагу в ринковій конкуренції. Це може мати негативний вплив на економічну стабільність країн та на розвиток їх економіки [3]. З іншого боку, ТНК можуть впливати на розвиток технологій та інновацій. Вони мають значні фінансові ресурси, що дозволяє їм вкладати у науково-дослідну роботу та розробку нових технологій [4]. Зараз, ТНК відіграють вирішальну роль в процесі створення інновацій, володіють більшістю патентів і ліцензій на нову техніку, технології та ноу-хау. Також, контролюють до 80% загальносвітового обсягу наукових досліджень та розробок [5]. Це може сприяти розвитку економіки країн, які співпрацюють з ТНК та допомогти вирішити глобальні проблеми, такі як зміна клімату та енергетична ефективність. Щоб зберегти баланс між позитивними та негативними наслідками, необхідно встановлювати регуляторні механізми та контроль за діяльністю ТНК. Наприклад, держави можуть встановлювати законодавчі обмеження на домінуючу позицію ТНК на ринку, щоб забезпечити більшу конкуренцію та захистити інтереси споживачів та малих підприємств.

Як підсумок можна сказати, що вплив ТНК на глобальний ринок може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Їх важко узагальнити, оскільки вони залежать від багатьох факторів, які складно емпірично оцінити. Однак, важливо зазначити, що ТНК мають значний вплив на глобальну економіку та несуть відповідальність перед світом за свої дії. Найризикованішими для країн базування все ж залишаються взаємовідносини ТНК і національних урядів та реалізація корпоративних інтересів корпорацій. Тому важливо забезпечити регулювання їх діяльності та забезпечити створення умов для сталого розвитку глобальної економіки.

Література:

1. Т. І. Дерев'янкін. Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. Наукова думка, 2012. Т. 9. 944 с.
2. Болгарова Н.К., Паневник Т.М. Транснаціональні корпорації в аспекті розвитку глобалізаційних процесів. *Ефективна економіка*. Електроннонаукове фахове видання. 2011
3. The Economist. URL: <https://www.economist.com>
4. Рогач О. Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій : підруч. К. : Либідь, 2005. 720 с.

5. Якубовський С.О., Козак Ю.Г., Логвинова Л. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності. К.: Центр учбової літератури, 2011. 472 с.

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ЦЕНТРАЛЬНОМУ І МІСЦЕВОМУ РІВНЯХ

Гавриленко А.О.

*Науковий керівник: Кононенко Я. В., к.е.н., доцент
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна*

В сучасних умовах стратегічне управління – це процес, за допомогою якого менеджери керують довгостроковим управлінням організацією, визначають конкретні операційні цілі, розробляють стратегії для досягнення цих цілей, враховуючи всі відповідні зовнішні та внутрішні умови, а також забезпечують виконання розроблених відповідних планів, які постійно розвиваються та змінюються [2].

Стратегічне управління на центральному і місцевому рівнях – це процес розробки та впровадження стратегій, які забезпечують досягнення головних цілей та завдань управління на різних рівнях влади, що забезпечує ефективне функціонування державних і місцевих органів управління та їх взаємодії з різними зацікавленими сторонами.

Так, на центральному рівні стратегічне управління передбачає розробку та впровадження стратегій розвитку держави та реалізації державної політики. Це включає в себе аналіз соціально-економічної ситуації у країні та світі, визначення пріоритетів та розробку стратегій їх досягнення, вибір інструментів та механізмів реалізації стратегій та контролю за їх виконанням.

На місцевому рівні, стратегічне управління може здійснюватися місцевими органами влади, такими як місцеві ради та адміністрації. Основні завдання стратегічного управління на місцевому рівні полягають у вирішенні проблем та задач, що стосуються розвитку місцевої економіки, соціальної інфраструктури та інших аспектів життя громади. Наприклад, місцева рада може розробляти стратегії розвитку туризму, підвищення якості освіти та охорони здоров'я на території міста або села.

Успішне стратегічне управління на центральному та місцевому рівнях вимагає уваги до широкого кола питань, що включає в себе не лише економічні та соціальні фактори, але й політичні, культурні та екологічні аспекти.

Отже, задля ефективного стратегічного управління доцільно використовувати різні інструменти та методи, такі як SWOT-аналіз, аналіз PESTEL, матриця Бостонської групи, балансова система показників тощо [1].

У процесі розробки та впровадження стратегій на центральному та місцевому рівнях необхідно враховувати інтереси різних зацікавлених сторін, таких як громадські організації, бізнес-спільнота, наукові установи, громадяни тощо. Це дозволяє підвищити рівень підтримки стратегій та забезпечити більш широку їх реалізацію.